

Використання гуманістичного підходу при створенні умов для професійно-прикладної фізичної підготовки студентів

Пилипей Леонід Петрович

Українська академія банківської справи Національного банку України

Анотація: у роботі розкривається використання впродовж 1997-2005 рр. гуманістичного підходу у створенні умов для занять професійно-прикладною фізичною підготовкою студентів Української академії банківської справи Національного банку України.

Ключові слова: умови для занять, гуманістичний підхід, анкетування, професійно-прикладна фізична підготовка.

Постановка проблеми. Сучасне виробництво, інформаційне суспільство, нові економічні відносини зменшують частку фізичної праці і вимагають перегляду структури, змісту і направленості професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вузів. В руслі Болонського процесу кредитно-модульна технологія навчання передбачає подальшу гуманізацію і демократизацію навчального процесу, інтеграцію в єдиний європейський простір вищої освіти [1].

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз доступної нам літератури і досвід роботи дозволяє визначити причини неефективного функціонування системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів. Ці причини можна розподілити на зовнішні і внутрішні.

Зовнішні – це відсутність модернізованих навчальних планів, програм гуманізації, індивідуалізації, демократизації системи професійно-прикладної фізичної підготовки, невикористання комп'ютерних технологій, дезінтеграція всієї системи фізичного виховання. Недостатня матеріальна база навчального процесу, авторитарний вплив викладачів [4].

Внутрішні залежать виключно від стану здоров'я і мотивів студентів. Навчальний процес викликає негативні реакції організму, формуючи неприємні відчуття відразу, а в окремих випадках безпосередньо загрожує здоров'ю і життю студента. Неврахування вищевказаного призводить до виснаження адаптаційної енергії [5, 6].

Ці положення обумовлюють необхідні обґрунтування і використання гуманістичного підходу при створенні складових системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вузів.

Українська академія банківської справи Національного банку України створена в 1996 році і з перших днів існування адміністрація закладу і кафедра фізичного виховання ведуть активний пошук нових методів і форм створення системи професійно-прикладної фізичної підготовки для спеціалістів банківської системи.

Розроблена теоретико-методична концепція управління процесом професійно-прикладної фізичної підготовки. Теоретична система управління побудована на кібернетичному підході [2] і розвинута в подальшому на противагу від програмування у вузькому значенні, а в більш широкому розумінні – не як разовий захід, а як динамічний процес вирішення проблем, що виникають в процесі підготовки спеціалістів економічного профілю.

На методологічному рівні самостійні компоненти: спортивна база, кадри, мотиваційна сфера, програми фізичної підготовки, місце і час занять розглядаються не ізольовано, а в системі, тобто інтегративно з іншими.

Ідеям інтеграції відповідає філософія гуманізму [3], яка є системою світогляду і визнає цінність людини як особистості. Гуманістичне світосприймання передбачає повагу до особистості, сприяння самоактуалізації і самореалізації, самовдосконалення.

Гуманістична сутність в центр професійно-прикладної фізичної підготовки як навчальної системи ставить особистість студента. Гуманістичні підходи передбачають забезпечення комфортних, адекватних і оптимальних

умов функціонування системи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів.

Гармонізація фізкультурної діяльності передбачає одночасне вирішення завдань як фізичного вдосконалення, так і духовного розвитку студентів, їх професійного становлення, а також відбір і класифікацію тих засобів фізичної культури, які більш ефективно сприяють цьому.

Мета роботи. Обґрунтування можливостей застосування гуманістичного підходу при створенні умов для професійно-прикладної фізичної підготовки студентів.

Методи та організація досліджень: аналіз та узагальнення літературних джерел та документації; системний аналіз; соціологічні, педагогічні спостереження; анкетування; опитування.

В анкетному опитуванні взяли участь 2935 студентів Української академії банківської справи Національного банку України.

Дослідження проводились щорічно у вересні з 1997 р. по 2005 р.

Для проведення дослідження використовувалися анкети. В результаті отримана інформація про 2935 респондентів-студентів Української академії банківської справи Національного банку України. В анкетуванні поряд з іншими ставились такі питання:

1. Де ви бажаєте займатись фізичною культурою з метою оптимізації психофізіологічного стану і професійно-прикладної фізичної підготовки?
2. Коли і в який час ви бажаєте займатись професійно-прикладною фізичною підготовкою?
3. Якими формами рухової активності ви бажаєте займатись?
4. Що вам не подобається в системі професійно-прикладної фізичної підготовки?

Обговорення. Дані анкетування показали, що всі студенти незалежно від статі і рівня підготовленості не тільки бажають, а й відчувають потребу в

руховій активності, в оптимізації психофізичного стану під час навчального процесу.

Результати анкетування показали, що 41,1 % студентів бажають займатися фізичною культурою і спортом за місцем навчання і проживання, в основному в центрі м. Суми по Петропавлівській, 56 – в III головному корпусі.

26,5 % студентів виявили бажання займатися фізичною культурою і спортом, за місцем свого проживання в районі гуртожитку по вул. Прокоф'єва, 38 б. 2,3 % студентів виявили бажання займатись фізичною культурою і спортом в районі проживання по вул. Якіра, 10 і тільки 6,4 % – в іншому місці. (табл.1)

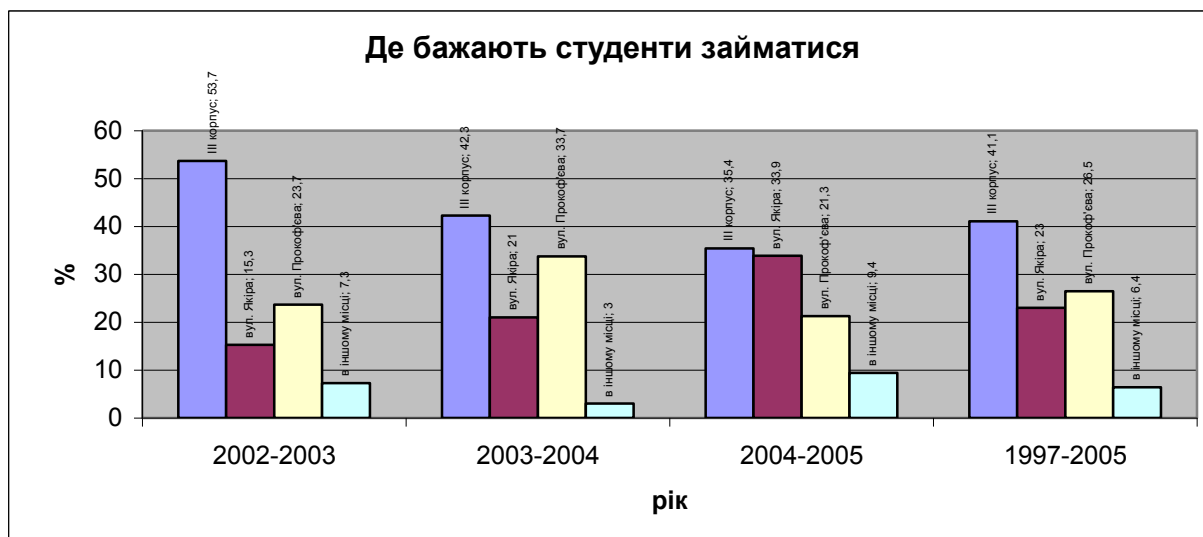

табл. 1

Проведене анкетування показало, в який час студенти бажають займатись фізичною культурою. В таблиці 2 показані середні показники за період 2002-2005 н. р. Так, тільки 3,6 % студентів обирають для занять I пару і 3,4 % студентів бажають займатись на II парі. В подальшому на III парі кількість бажаючих займатись фізичною культурою збільшується до 6,2 % студентів і основна вибірка бажаючих припадає на другу половину навчального дня, відповідно IV пара складає 21,4 %, V пара – 22,6% і найбільша кількість припадає на VI пару 35,4 %, а VII пара – 7,4 %.

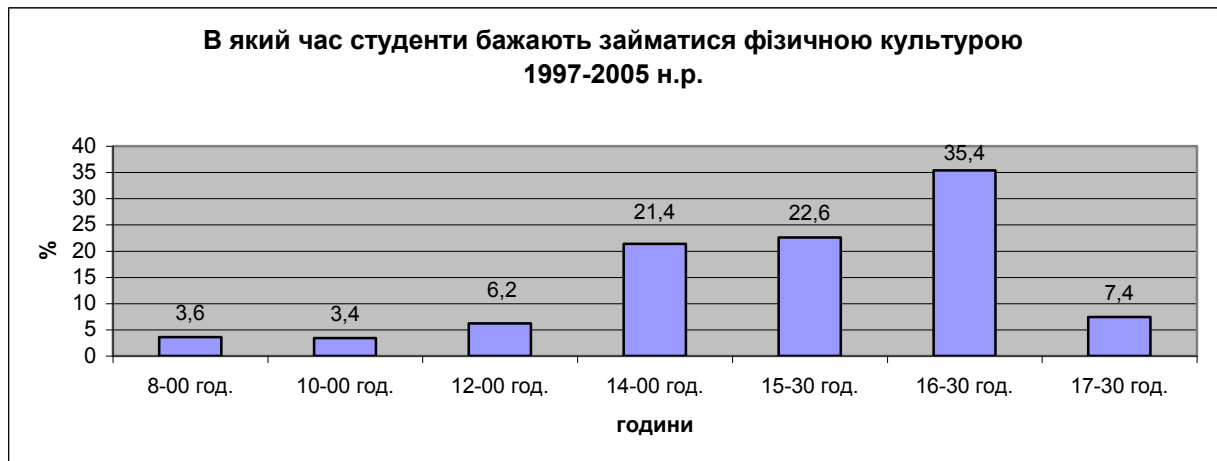

табл. 2

Враховуючи побажання студентів, завдяки підтримці адміністрації вузу було створено 3 блоки занять: перший – за місцем проживання студентів в гуртожитку по вул. Прокоф'єва – в універсальному легкоатлетичному манежі. Це єдина на території СНД багато-функціональна споруда, споруджена за всіма світовими стандартами, згідно з вимогами ІААФ та інших спортивних федерацій.

Все поле основного залу трансформується у дерев'яний або резиновий подіум, на якому розміщуються 4 тенісні корти, 4 волейбольні, 1 баскетбольний, 1 гандбольний, 1 футзальний майданчики, 1 ігрове поле для індорхокею.

Основна зала обладнана 2 табло. Рівень освітлення, кондиювання відповідає всім стандартам санітарно-гігієнічних вимог. Глядацький зал розрахований на 1250 стаціонарних місць. При необхідності додатково можна змонтувати трибуни на 3 тис. місць.

В комплексі манежу розміщений адміністративно-господарський блок. В підвальних приміщеннях знаходяться лижні кімнати та інші допоміжні служби. а першому поверсі розміщені роздягальні і хол-кафе для глядачів, зал загальної фізичної підготовки, на другому поверсі – медичний пункт, приміщення допінг-контролю з необхідним медичним обладнанням, згідно з вимогами окремо, для жінок і чоловіків, 6 роздягалень з душовими і туалетами, камери схову. На

третьому поверсі знаходяться адміністрація, спортивний клуб, тренерські, кафедра фізичного виховання, прес-центр і універсальний зал. На четвертому поверсі розташована наукова лабораторія, в якій встановлене сучасне обладнання фірми „Techno Gum” та комплекси „REV-9000”. Поряд знаходяться універсальні зали з комплексами допоміжних приміщень, роздягалень тощо. На п'ятому поверсі встановлена автономна котельня. На базі манежу проводяться змагання на Кубок Європи, Чемпіонати України, обласні, міські змагання, академіади Української академії банківської справи Національного банку України.

Другий блок – за місцем проживання студентів – в гуртожитку по вул. Якіра, 10, де обладнано зал з тренажерами фірми „Vasil”, ігрові кімнати, зали єдиноборств, спортивний ігровий зал, зал шейпінгу, відкритий спортивний майданчик, стрілецький тир, футбольне поле.

Третій блок – за місцем навчання – в III навчальному корпусі академії. Відповідно до побажань студентів на II поверсі корпусу створений універсальний спортивний зал з трибунами на 500 місць і балконом, а також з електротабло і звукопідсиленням. На першому поверсі III корпусу знаходиться зал для шейпінгу і ритмічної гімнастики, зал єдиноборств, один атлетичний і один тренажерний зали які обладнані тренажерами фірми „Vasil” і „Techno Gum”, з врахуванням вимог до професійно-прикладної фізичної підготовки студентів економічних спеціальностей.

За підсумками проведених медоглядів і досліджень були сформовані групи з урахуванням рівня підготовки, стану здоров'я, інтересів, місця проживання студентів. Розроблена навчальна програма з фізичного виховання, згідно з якою створені 3 відділення: основне, спеціальне медичне і спортивне. Розклад занять розроблений відповідно до побажань студентів.

Викладачі проводять заняття за місцем проживання і навчання, що дає можливість студентам дотримуватися режиму харчування і проводити гігієнічні процедури. Крім основних занять, на підставі досліджень щорічно

розробляється календар спортивно-масових заходів, що істотно збільшує тижневий руховий режим студентів і ефективність професійно-прикладної фізичної підготовки.

За 10 років існування Українська академія банківської справи Національного банку України перетворилася у вищий навчальний заклад європейського зразка. За рейтингом Академії наук вищої школи України „Софія Київська” академії увійшла в десятку кращих вищих навчальних закладів нашої держави і отримала диплом лауреата. На Міжнародній виставці навчальних закладів „Сучасна освіта України – 2002” академія нагороджена срібною медаллю та дипломом „За вагомий внесок у розвиток національної освіти”. У 2004 наш вищий навчальний заклад удостоєний бронзової медалі у номінації „Інноваційні педагогічні методи в навчальному процесі”. Академія неодноразово ставала переможницею освітянських фестивалів, виставок та оглядів різного рівня. Всі випускники вузу працевлаштовані. Студенти вузу постійно виборюють призові місця на Всеукраїнських олімпіадах та конференціях по спеціальності. Студенти вузу неодноразово ставали переможцями міжнародних змагань, чемпіонатів Європи, Всесвітніх студентських Універсіад, учасниками фінальних змагань Олімпійських ігор.

Високі здобутки академії у фізичній культурі і спорті відзначені золотою медаллю Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України.

Висновки. Комплексне дослідження гуманістичного підходу при створенні умов для професійно-прикладної фізичної підготовки дало можливість виявити рівень теоретичних знань і умінь студентів, їх інтересів, мотивації, звички, уподобання, бажання де і як проводити вільний час, займатись фізичною культурою і спортом.

Державне тестування і заліки, проведені серед студентів ІУ курсу показали, що середній бал з фізичного виховання у 2005 р. становить 4,2, а на першому курсі 2002 р. він становив 3,4 бали.

Створена спортивна база, гуманістично зорієнтована система і форма організації такого підходу дала можливість на підставі досліджень сформувати навчальні групи з урахуванням фізичної підготовки, стану здоров'я, інтересів, місця проживання.

Заняття проводяться за місцем проживання, що дає можливість студентам дотримуватися режиму харчування, проводити гігієнічні процедури і збільшити обсяг рухового режиму до 8 годин.

Подальші дослідження передбачають програмування структури і змісту професійно-прикладної фізичної підготовки як складової управління фізичним вихованням серед студентів.

Использование гуманистического подхода при создании условий для профессионально-прикладной физической подготовки студентов

Пилипей Леонид Петрович

Украинская академия банковского дела Национального банка Украины

Аннотация: в работе раскрывается использование на протяжении 1997-2005 гг. гуманистического подхода в создании условий для занятий профессионально-прикладной физической подготовкой студентов Украинской академии банковского дела Национального банка Украины.

Ключевые слова: условия для занятий, гуманистический подход, анкетирование, профессионально-прикладная физическая подготовка.

Summary: it touches the using of human approach in the creating of conditions for lessons of professional-applied physical training the students of Academy of Banking of National Bank of Ukraine from 1997 to 2005.

Key words: conditions for lessons, human approach, questionnaire, professional-applied physical training.

Список використаної літератури

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.07.05 № 4.1-2036 „Про основні завдання вищих навчальних закладів на 2005-2006 навчальний рік”: Вища школа № 4. – 2005 – с. 88-95.
2. Винер Н. Кибернетика или управление и связь в животном и машине. – М.: Сов. радио – 1968.
3. Новая философская энциклопедия . – Т.І. – С. 442-443.
4. Раєвський Р.Т., Філінков В.И. Професійно-прикладна фізическая підготовка и психофізическая підготовка студентів машиностроительних спеціальностей: Учеб. посібник для вузів Одесса НПУ. – Краматорск. – 2003 – 100 с.
5. Селье Г. Очерки об адаптационных синдроме. – М.: Медицина. – 1960. – 130 с.
6. Учебник для высших учебных заведений физического воспитания и спорта. Теория и методика физического воспитания / Под ред. Т.Ю. Круцевич: Киев, Олимпийская литература. – 2003. – с.136-150.